

(Iližde, vrelo Bosne!). Udeleženci naj se pripravijo na pot ne samo s telesno, temveč tudi z duševno hrano. Čitajte: Bosna in Hercegovina, izšlo meada v Mohorjevi družbi; Melik; Zemljepis in zgodovina!

7. Kdor izmed prijavljenih se je premislil in ne pojde na skupščino, naj nam to naznani, da ga pri pripravljalnem odboru odjavimo. Stvar je važna, ker že itak primanjkuje razpoložljivih prenočišč.

8. Iz centrale priporočajo, da si udeleženci, ki bodo imeli skupna prenočišča, vzamejo s seboj kako rjuho, blazino.

9. Ravnatelj višje pučke šole g. Angjelko Tomerlin v Djakovu vabi Slovence, da si na povratku ogledajo Djakovo in njega znamenitosti (Strossmajerjeva katedrala!). Ker to ni predaleč od Broda, se ulegne ta ali oni poslužiti te ugodne prilike!

UJU poverjeništvu Ljubljana.

— **Razpored učiteljstva.** Te dni so prinesli listi vest, da se ima ustaviti vsako nameščanje učiteljstva, dokler se ne izvrši razpored po členu 37., a ni bilo rečeno, katerega zakona. Mnogi so že menili, da dobe zvišano stanarino, ki jo predpisuje člen 37. čim zakona. Mišljen je pa tu člen 37. srbskega zakona o narodnim školama, ki se glasi: »Stečajem nepopolnjena mesta in prazna mesta, ki se izpraznijo v teku šolskega leta, popolnjuje začasno minister prosvete z novim učiteljstvom. Začasni učitelji se lahko premeste le za kazni ali kadar se odda dotično mesto stalno na podlagi razpisa.« — Dodatno k temu so listi prinesli vest, da se pri novem učiteljskem razporedu upoštevajo v prvi vrsti prošnje onih učiteljev, ki so ostali brez službenega mesta zaradi tega, ker so njihova mesta bila po natečaju zasedena, potem onih absolviranih učiteljskih, ki imajo pravico do imenovanja ter končno po možnosti vseh ostalih kandidatov. Prošnje naj se predložijo glavnemu arhivu ministrstva prosvete. — Najbrže se nanaša ta odluk le na Srbijo, ker je povzet iz srbskih listov. Če se nanaša tudi na Slovenijo, pa to znači, da je sedanji režim uvedel še večji centralizem nego je bil dosedaj, ko je ministrstvo prosvete začelo imenovanja stavilo izven svoje kompetence. Do nadaljnjega je novi minister prosvete izdal prosvetnemu oddelku v Ljubljani prepoved vsakega nameščanja in premeščanja.

— **Ostavka.** Inspektor prof. Rajič iz Celja je podal ostavko na inspektorsko mesto v ministrstvu prosvete in je na njegovo mesto imenovan prof. Ovse-
nik iz Ljubljane.

— **Tečaj za socijalno naobrazbo učiteljev,** ki ga je priredilo Društvo slovenskih učiteljev v dneh 4. do 10. avgusta v Ljubljani, je uspel vsestransko sijajno. Vseskozi stvarna vsebina, ki so jo podali predavateljica oziroma predavatelji, je bila tako ugodna izbrana, da je našla pri vseh udeleženkah globok odmev. Prav posebno so se ogrele za ideje, ki jih je podala gđ. Štebijeve. Poleg tega pa so bile s poseti raznih prekorskih zavodov poučene o potrebah našega naroda za njegovo procvit in napredek ter odstranitvi ovir k temu. Vse je prevzela želja, naj se tak in slični tečajji prirejajo vsake počitnice. Zahvala gre v prvi vrsti g. predsednici Društva slovenskih učiteljev g. Viti Zupančičevi, ki je to misel sprožila, dalje ravnateljstvu akademskega kolegija, ker je dalo na razpolago prostore za predavanja ter prenočišča zunanjim udeleženkam in pa Zvezi kulturnih društev, da je poslala svoje izborne predavateljice.

— **Razmeščaj učitelja po osnovnim školama u Srbiji.** Ministrstvo Prosvete donelo je rešenja, da se učitelji i učiteljice, koji nisu utvrđeni stečajem, postavljaju samo po osnovnim školama u Južnoj Srbiji, pošto u Severnoj Srbiji sve osnovne škole imaju dovoljan broj učitelja i učiteljica. Postavljanje učitelja i učiteljica po osnovnim školama u Severnoj Srbiji neće se vršiti stoga, što se predviđa redukcija većeg broja školskih odeljenja.

Akontacije so došle za sledeče učitelje in učiteljice: Matko Kante, Matija Hiti, Fran Ravter, Hinko Paternost, Anton Porekar, Martin in Peter Repič, Gustav Vodušek, Josip Zajec, Janko Jeglič, Ivan Pipan, Jos. Lasbajer, Roza Kosi-Korbar, Anton Likozar, Fran Jeglič, Fr. Zidar — prof., Klotilda Golf, Fr. Gaberšek — v. š. n., Jos. Fistravec — prof., Ivan Kit, Fr. Ratej, Ivan Košan — prof., Ivan Bele, Bož. Valenta, Jak. Dimnik, Iv. Kiferle, Ferd. Kalinger, Mih. Bregant, Ant. Petriček, Jos. Drnjač, Fr. Trost, Jos. Cepuder, Iv. Povh, Iv. Kern, Leop. Punčuh. Akontacije prejmejo imenovani v par dneh.

— **Beda upokojevcev s polnimi leti.** Umirovljen sem bil po 41 službenih letih 11. marca t. l., razrešen aktivne službe 31. marca t. l. in že 1. aprila t. l. mi je bila ustavljena aktivna plača. Od tega časa nisem pa še prejel ne pokojnine, niti ne akontacije, akoravno sem takoj za oboje prosil in prošnjo popolnoma pravilno opremil. Naravno se nahajam pri takih razmerah v obupnem položaju in s strahom gledam v bodočnost. Ali absolutno ni mogoče pokojninskih zadev hitreje rešiti? (Znano je, da se nahajajo v sličnem položaju tudi drugi v pokoj stopivši državni uslužbenci.) Z obvestilom prosvetnega oddelka, da sem bil uradno upokojen, sem prejel tudi rešenje ministrstva prosvete, v katerem je natančno navedeno, da sem uvrščen v I. grupo II. kategorije ter koliko znašajo dohodki dotične stopnje. Zato pač odpade vsako nadaljnje izračunavanje in pokojnina se lahko v najkrajšem času nakaže. Nepotrebno se mi tudi zdi, da morajo učitelji, ki imajo polna službena leta in so bili uradno upokojeni, za nakazilo pokojnine prositi. Oblast je pač na podlagi dokumentov, ki jih ima na razpolago, take učitelje upokojila in naj jim tudi nakaže pokojnino z istim odlokom, s katerim se je izvršila upokojitev po členu 152. uradniškega zakona. S sedanjim postopanjem se stvar le zavleče in upokojenec po nepotrebnem trpi. Stanje v pokoj stopivših državnih uslužbencev je sedaj žalostno. Človek se ustraši besed »upokojen si«, ker ti dve besedi značita: Zdej se prične Tvoj križev pot. Toda kakor se je že marsikaj v naši domovini na bolje obrnilo, mora se tudi v tej zadevi. Tako se bo krog nezadovoljstev zmanjšal in točna uprava bo najboljše priporočilo, da vzljubi narod državo ter izginejo njeni nasprotniki s površja.

— **V ministrstvu prosvete v Beogradu** je nastopil pretečen teden svoje mesto g. Pavel Flerč. Članstvo opozarjamo naj se obrača nanj le potom organizacije, ker se da marsikatera zadeva tu rešiti, da se ga po nepotrebnem ne obremenjuje in da se tu opremijo urgence s potrebnimi podatki, brez katerih je težko zasledovati akt.

— **Iz Kamnika.** — Gospod Matko Kante, okrajni šolski nadzornik kamniškega okraja je imel ob vstopu v zasluženi pokoj dve odhodnici. Prvo mu je priredilo ob priliki zbora šolskih upraviteljev dne 11. junija t. l. učiteljstvo obojih strank, drugo pa dne 31. julija t. l. kamniško uradništvo. Govorniki, ki so bili sreski poglavar dr. Ogrin, predsednik okr. učit. društva Tomo Petrovec, preds. »Sl. Zv.« Igljič in nadučitelj Toman, so natančno očrtali njegovo dolgoletno in vzorno nadzorniško službovanje. — Bil je izvršten in priznan šolnik ter je dovršil svojo težko nalogo izbornu. Vse svoje službovanje je posvetil mladini, narodu in državi ter si pridobil s tem nevenljivih zaslug. Učiteljstvu je bil strog, a nepristranski nadzornik, velik prijatelj, ljubezniv in odkritosrčen tovariš. Zato ga bo težko pogrešalo. Učiteljstvo, ki ga bo ohranilo v trajnem spominu, mu želi dolgoletno veselo in zadovoljno življenje. — Gospod nadzornik se je ves ginjen zahvalil učiteljstvu za laiskave besede in omenil, da mu je bila pri srcu vedno dobra šola, narod in lepa naša domovina, kateri hoče tudi v bodoče posvečati svoje skromne moči. Posebno pa ga veseli, da ga bo ohranilo učiteljstvo v lepem spominu.

— **Legitimacije za rezervne oficirje.** Komanda ljubljanskega vojnega okraja razglašja: Po nalogu g. ministra vojne in mornarice A. Dj. Br. 23.365 od 15. septembra 1924, mora imeti vsak rezervni oficir legitimacijo s sliko, izdano od pristojnega vojnega okraja. V sled tega se pozivljajo vsi gg. rezervni oficirji, da se osebno zglase pri tukajšnjem vojnem okrogu, da dobijo tozadevne legitimacije, ki se bodo izdajale vsak dan, izvzemši sobote, nedelje in praznike, od 16. do 18. ure. Ob tej priliki naj vsak g. rezervni oficir prinese s seboj svojo sliko in vse dokumente (vojaške in civilne).

— **Tovariši maturanti iz leta 1904.** Dvajsetletnico mature obhajamo nepreklicno v soboto 16. t. m. Sestanek ob 12. uri na verandi restavracije »Zvezda« pri skupnem obedu. Pridite vsi in točno. — Fegic.

— **Maturantom moškega učiteljskega iz leta 1914.** Na željo tovarišev, ki so sedaj v Ljubljani, sklicujem sestanek zadnjih ostankov našega letnika na dan 18. avgusta ob 10. uri dopoldne. Zbirališče na vrtu »Zvezde«. Nadaljnja »ekskurzija« po osebem dogovoru. Posebne želje na moj naslov: Pirc, Na mivki 9. — Tov. pozdrav!

— **† Filip Hauptman.** Dne 2. avgusta t. l. je izdihnil svojo blago dušo po težki in zavratni boleznici upokojeni nadučitelj g. Filip Hauptman v Svečini. 29 dolgih let, skoraj eno dobo človeškega življenja, je odgojeval in izobraževal mladi rod v pravem duhu za življenje pod skrajno težavnimi političnimi in socialnimi razmerami, na skrajni severni meji naše očetnjave, v Svečini. Bil je svoječasno izpostavljen najgršim klevetam in nakanam narodnih protivnikov, ki jim je bilo renegatstvo največja človeška dika. Obilo zaslug za šolo, narodno prosveto in dobrobit svojih sovaščanov si je stekel pokojnik. Ob vstopu v pokoj mu je izrekel svoječasni višji šolski svet pohvalno priznanje. Svojcem je bil ljubezniv in skrben oče, svoji ženi pa najkrepkejša opora in srčen življenjski drug. Krepak, zdrav, dovtipen, optimističen, pogled obrnjen v solnce, korakajoč nemajno svetlobi, luči nasproti, se predstavlja našim razbolelim očem. O njem pač veljajo pesnikove besede: »Visoko čislam učenjaka, ki nam preganja teme zmot, še bolj pa čislam poštenjaka, ki ve in hodi pravo pot!« Zato smo prepričani, da živi njegov duh v spoju vsevesoljne ljubezni, v naših dušah pa bo živel prijatelj Filip do konca naših dni!

Albin Spreitz.

— **Podpora za zidanje osnovnih šol v Dalmaciji.** Odobrena je pomoč dalmatinskim opštinama za zidanje novih osnovnih škola u ukupnoj sumi od 590.000 dinara i to: Gornjoj Vučetici 10.000, Obrovcu 40.000, Kistanju 50.000, Vrliki 40.000, Muđu 50.000, Imotskoj 100.000, Skradinu 50.000, Tijesnu 15.000, Kninu 60.000, Skripu 10.000, Gornjem Humcu na Braču 15.000, Šibeniku 50.000 i Sinju 100.000 dinara.

— **Nova zgradba ministrstva prosvete.** »Politika« piše: U dvorištu Ministarstva Prosvete radi se od pre nekoliko dana na otkopavanju zemljišta koje je rezervisano za podizanje jedne šestospratne palate za potrebe ministarstva, Oskudica u prostorijama veća je u ovom ministarstvu nego i u jednom drugom. Za smeštaj nekoliko odeljenja ono je moralo uzeti pod kiriju dve zgrade koje gledaju na Balkansku ulicu. U ovogodišnjem budžetu predviđeno je četiri miliona dinara za podizanje zgrade Ministarstva Prosvete. Podizanje nove šestospratnice, koštaće samo tri miliona i sto hiljada dinara. Po to je izdata izrada licitacijom. Ako bi eventualno nastupio porast cena, suma predviđena u budžetu biće ipak dovoljna da obezbedi zidanje. Kad nova zgrada bude gotova, u nju će se preseliti sva odeljenja i kancelarije iz stare zgrade, kako bi se na ovoj dozidala još dva sprata. Tada će obadve zgrade Ministarstva Prosvete imati po devedeset osam soba koje su upotrebljive za kancelarije. Izmedju nove i stare zgrade koje će biti vezane jednim prostranim hodnikom, ostavljen je prostor od dvadeset kvadratnih metara za dvorište. Fasada nove zgrade gleda na projektovanu ulicu u Generalnom Planu Beograda, koja ima da veže Devojačku ulicu sa Balkanskom, prolazeći izmedju Druge Ženske Gimnazije i Ministarstva Prosvete. Nova zgrada treba da bude gotova, po ugovoru izmedju ministarstva i licitanta, za dve stotine radnih dana.

— **Hladnokrvno dekretirana upokojitev 65-letnikov** dela onim, ki naj prepuste uradno stanovanje nasledniku, hude skrbi, ker je povsod vse zasedeno, pa če tudi ne, se zaradi prevelikih davkov branijo hišni gospodarji sprejemati nove stranke. Ker se šolska oblast ne briga za nadaljno usodo na cesto vrženih, si pomagajmo sami ter obveščajmo drug drugega, če se v dotičnem službenem kraju nudi kak koticček, kamor bi se učiteljska dvojica brez otrok vsaj približno stanovsko primerno mogla naseeliti. Kdor izmed cenjenih g. tovarišev ve za kako tako priliko, naj poroča vodstvu

deške osnovne šole Trbovlje-Vode, pošta Trbovlje 1.

— **Gospodinjske šole v Bosni.** V svrhu pospeševanja ljudske naobrazbe je ministrstvo prosvete sklenilo, da se početkom meseca septembra otvori v Bosni in Hercegovini večje število gospodinjskih šol in analfabetskih tečajev. V isto svrhu se ustanove prosvetni zavodi tudi v drugih pokrajinah Jugoslavije.

— **Ljudsko šolstvo v Dalmaciji.** Ministrstvo prosvete je nedavno odobrilo znaten kredit za gradnjo novih šolskih poslopjij v Dalmaciji.

— **Število članstva UJU narašča tudi na Hrvatskem.** Letos se je dvignilo članstvo UJU na Hrvatskem za 400, t. j. od 1571 na 1960 članov.

Učiteljski pravnik.

— **Š Meščanske šole, vrednost izpričeval za razvrstitev po uradniškem zakonu.** Ministrstvo prosvete kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, oddelek za osnovno šolstvo. O. N. br. 28.230, 2. julija 1924 v Beogradu. V zvezi z odlokom O. N. br. 19.213, od 4. maja 1921 in na osnovi mnenja Glavnega prosvetnega sveta S. br. 177 od 11. marca tega leta je izvolil g. minister prosvete s svojim odlokom O. N. br. 11.896 od 2. julija tega leta odločiti: da je štirirazredna meščanska šola v zadevah uradniškega ranga enakovredna dovršeni štirirazredni srednji šoli — gimnaziji.

— **Ali pripadajo selitveni stroški učitelju, ki dobi službo na podlagi prošnje in razpisa?** Ministrstvo prosvete je z zadnjim odlokom na podlagi čl. 71, al. 3 uradniškega zakona odločilo, da ne pripadajo prosilcu selitveni stroški, ker so premeščeni, »po svoji lastni prošnji«. Na povsem drugo stališče se je v enakem slučaju postavilo ministrstvo financ l. 1921, ki smatra prošnje za službena mesta na podlagi razpisa kot službeno državno potrebo in s tem utemeljuje, da pripadajo selitveni stroški prosilcu, če prosi za službo na podlagi razpisa. In sicer se odlok min. financ glasi sledeče: Ministrstvo Financija, Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, Generalna direkcija drž. računovodstva, D. R. Br. 111.061, 14. avgusta 1921. god. u Beogradu. — Ministrstvu Prosvete — odeljenju za osnovnu nastavu. Povodom jednog konkretnog slučaja, to je Ministrstvo pismom svojim O. N. Br. 31.078 od 3. ov. mca. molilo Direkciju za objašnjenje: da li učitelji-ce narodnih šola, premešteni stečajem po čl. 35. zakona o narodnim školama, imaju pravo naknade putnih i selitbenih troškova na osnovu čl. 33. pod. b) Uredbe D. R. Br. 96.000/20 Direkciji je čast na to dati ovaj odgovor: Tačkom 33. pod b) Uredbe D. R. Br. 96.000/20 jasno je određeno da na naknadu selitbenih troškova iz državne kase državni službenici imaju pravo kad se premeštaju na osnovu konkursa (natečaja) službenih mesta. Stoji fakat, da se na konkurs za popunjavanje upražnenih učiteljskih mesta zainteresovana lica javljaju molbom, ali te molbe nemaju u svemu karakter onih molba, što se običnim prilikama, bez objavljenog konkursa, podnose, a o kojima je reč u tač. 34. pod b) pomenute Uredbe. Jer dok ove poslednje potiču jedino usled potrebe i želje dotičnog lica, dotle kod premeštaja na osnovu konkursa bitnu ulogu igra i državna, službena potreba da se odnosno upražnjeno mesto popuni. Prema tome učitelj-ce, premešteni na osnovu konkursa, imaju nesumnjivo pravo na naknadu putnih i selitbenih troškova. — Po naredbi Min. Financija: Načelnik, Mil. L. Vasović, s. r. — Dasi je videti čl. 71 uradniškega zakona na prvi hip popolnoma jasen, obstoja le dvom, če so mišljene v čl. 71 al. 3 prošnje z ozirom na razpis. — Kakor smo prejeli informacije tudi na prosvetnem področju za Srbijo, Vojvodino in

V novi obleki

namreč v rjavo-modro-beli etiketi je sedaj v prometu davno preizkušeni in priljubljeni »Pravi«
FRANCKOV; kavni pridanek v zabojčkih.
— V varstvo proti ponaredbam se na tej novi etiketi posebno iztičejo glavna obeležja, namreč ime »Franck« in »kavni mlinček«. — »Pravi«
FRANCK; z mlinčkom« je kavi tako potreben, kakor začimba juhl. —

Črnogoro tako prakticirajo, da se povrnejo selitveni stroški vsem kompetentom, ki dobe službo na podlagi razpisa.

Obrambni vestnik.

—ob Klerikalni kašipot vsemu učitelstvu. »Slovenski Gospodar« in »Straža« kaj rada napadeta učitelstvo. Brusita si svoj strupeni jezik na »Udruženju jugoslov. učiteljev« ter pridno sikata na učiteljski stan. Skoro vsaka številka teh listov bruhla trup na nas, kakor da gre za stavo, ponižati naš stan pred narodom za vsako ceno. Ti napadi naj nam bodo izpodbuda, se še bolj okleniti svoje organizacije ter izvrševati točno to, kar je pokrajinska skupščina UJU v Krškem sklenila. Ti napadi naj kažejo vsakemu zavednemu učitelju in učiteljici tudi pot, po kateri naj hodi.

—ob O preganjanju naprednega učitelstva in uradništva piše »Jutro«: Klerikalci delajo liste, katere državne uslužbenec bi odpustili ali upokojili. A stvar ne pojde tako lahko, ker imamo Državni svet, ki deluje in sodi pravično. Učiteljem ne morejo blizu, ker jim je že po dosedanem zakonu zajamčena stalnost in »nepremestljivost«. Tako tudi sodnikom rednih sodišč. Glede drugih državnih uslužbencev se klerikalni teroristi tolažijo s čl. 234. činovniškega zakona, ki suspendira »stalnost« do 1. septembra 1926. Toda suspenzija stalnosti ne daje vladi pravice, da uradnike premešča in upokojuje po slobodni volji. Razlika med »stalnostjo« in »začasnostjo« je potegnjena s povsem drugih kriterijev. Da bi bili vsi državni uslužbenci, ki jim je po členu 234. odvzeta stalnost, danes še »začasni«, tega pač nihče resno ne more trditi. Kaj je zakonodavec hotel povedati z nenadno interpoliranim členom 234., o tem si večina pravnikov zaman beli glavo. Člen 141. veli, da se »državni uslužbenec ne sme upokojiti, preden dovrši število službenih let, potrebnih za dosego popolne pokojnine«, razen izjemnih primerov, ki jih navaja člen 141. Nikjer ni povedano, da k pojmu stalnosti spada neupokojljivost. Z ozirom rom na nejasnost člena 234. in zvezo s členom 224. pač ni možno v suspenziji stalnosti videti suspenzijo neupokojljivosti, ampak največ suspenzijo nepremestljivosti, razen tega pa tudi raznih drugih s stalnostjo vezanih ugodnosti. Ne more se tajiti, da bi se dalo v suspenzijo »stalnosti« položiti tudi ta zmisel, da se lahko v tem času vsakega činovnika upokoji, a nejasnost, zagražena od zakonodavca, pač ne more iti prizadetemu v kvar, ko gre za omejitve občega v zakonu priznanega načela. Državni svet se v razlagi člena 234. drži stališča, ki je

priznava pravicam uradništva, kakor je to ves zakon do »Prehodnih odredb«. Pensioniranje državnih uslužbencev torej ne pojde. Kdor bi padel pod upokojitve, se pritoži na Državni svet. Sicer pa naj z ozirom na člen 234. pazi, da mu bo po stari pragmatiki v primeru upravičene upokojitve priznana pokojnina na podlagi poslednje plače, t. j. plače, ki jo prejema po novem zakonu. Tudi v tem primeru poskrbi, če ne gre drugače, za remedium pritožba na Državni svet. Ravno tako je izključeno, da se uradniki stavijo »na razpoložanje«, ako za to ni po zakonu predvidenih pogojev. Nova vlada se bo zaradi preganjanja uradnikov prav kmalu nahajala pred Državnim sodiščem, ki bo že znalo privedi zakon in pravico do zmage.

—ob Nesramna beležka o našem učitelstvu, tako piše »Tabor«: »Slovenec« je prinesel te dni med svojo ostalo ofenzivo proti naprednemu uradništvu tudi izzivajočo beležko, v kateri cinično javlja, da je do nadaljnjega ukinjen sprejem v Slomškovo zvezo. Kakor ostalo grmenje, tudi ta psovka ni padla nikamor drugam kot nazaj v škofovo tiskarno. Klerikalci naj bodo le pomirjeni. Slovensko učitelstvo ni klonilo najhujšemu klerikalnemu terorizmu pred vojno in Slomškove zveze v mariborski oblasti tudi po prevratu, niti pod ero dr. Verstovškovega prosvetnega ministroma, niso mogli ustanoviti, čeprav se je dr. Verstovšek sam pripeljal na dotično zborovanje. Nasprotno, Slomškova zveza je ostala tudi po prevratu v očeh vsega učitelstva tako ponižujoča firma, da so se v Mariboru v navzočnosti samega dr. Verstovška klerikalni učitelji sami uprli (n. pr. celo voditeljica katoliške misli med krščanskim ženstvom, ki bo govorila na klerikalnih mladinskih dneh, ravnateljica Štupca). Beležka o preklicu je bila torej vsaj zelo, zelo neumestna.

Naša gospodarska organizacija.

O ZAČETKU SLOVENSKEGA UČIL IN SAMOUČIL.

(Malo 50-letnice.)

»Kanst du selber kein Ganzes sein.

So füg Dich als dienendes Glied dem Ganzen Dich an.«

Na te vrstice slavnega Götheja se spominjam vselej, kadar čitam o »Tvornici učil in šolskih potrebščin«. Kako se divim temu velikanskemu podjetju pogumnega slovenskega učitelstva v Ljubljani, kako na tihem

hvalim, pojem slavo podjetnim tovarišem!

Kako težko je bilo pred leti, pred 30, 40 in 50 leti glede preskrbe šolske mladine s samoučili in učitelstvom z najpotrebnejšimi učnimi pripomočki! Toda tudi pred 50 leti se je malo število hrabrih učiteljev trudilo, da bi kot člani nevelikega števila rodoljubov koristili v pogledu nabave učil in samoučil in pripomočkov k večjemu šolskemu napredku.

Osnovali so v Ljubljani društvo »Narodna šola«, ki je revnim šolam brezplačno pošiljalo (ali vsaj po jako znižanih cenah) učila in samoučila, namreč razne zvezke za lepopsije in spisje in druge pisanke ter risanke. Toda vse to blago je nekako do leta 1873./74. imelo le nemško lice: »Schreibtheke«, »Zeichentheke«. To šolsko blago je imelo na licu le kakšno obskurno sliko, slabo sliko, kakšne zveri ali kaj sličnega. Papir je bil večinoma slab in niti vreden svoje sicer ne previsoke cene.

Izdelovalo se to blago niti ni doma na Slovenskem. Temu nedostatku je hotela odpomoči »Narodna šola« in med drugimi tudi pisec teh vrstic, ki je bil takrat šolnik v Ljutomeru. Prigovarjal je raznim slovenskim knjigarjem, sicer si pa takrat noben naših knjigarjev ni upal imenovati »slovenski« knjigar) in tiskarjem v Mariboru, Ljubljani, Novem mestu, naj izdajo in založijo pisanke in risanke s slovenskimi napisi. Ali nobeden si ni upal. Slovenščina je bila takrat tako brez veljave in obsodena od strani oblastnih faktorjev, da so se založniki bali, da ne bodo nič prodali tega slovenskega blaga. Kar si pa privatniki niso upali, tega se je lotil v letih 1870.—1878. pisec teh vrstic.

Tiskati je dal pri tvrdkah v Brnu in v Pragi slovenske pisanke in risanke. Na pisankah sta bila slovenska zemljevida Kranjske s sosednimi pokrajinami in Avstro-Ogrske. Tiskarne v omenjenih mestih so na zahtevo založnika preskrbele tudi dober papir, in cena ni bila visoka, pisanka le po 2 krajcarja, risanka dražja. Reklamo je delal pisec po svojem listu »Slovenski učitelj« (Maribor, 5 letnikov 1873.—1877.) in njegovi tovariši, slovenski učitelji. Trgovci in kramarji so to slovensko blago večinoma radi kupovali, dasi so se ga malo prej ogibali, ker so se večinoma bali nemškutarških nadzornikov in uradnikov.

I. L.
—g. Ganglov kamen za učiteljski konvik v Ljubljani. Tov. Ljudevit Stiasny, okrajni šolski nadzornik v Krškem, Din 100 namesto venca o smrti nadučitelja Valentina Burnika v Metliki. — Neimenovan Din 5. — Tov. Josip Trobiš in tov. Justina Trobiš, oba z Bučke, Din 20. — Današnji izkaz: Din 125; zadnji izkazanih Din 21.875; skupaj z današnjim izkazom: Din 22.000. — Lepa vsota! Znak naše stanovske zavednosti in požrtvovalnosti. Triindvajseti dinarski tisočak nam prihaja nasproti. Sprejmemo ga z odprtim srcem in radodarnimi rokami! — »Bratje, v svoje brazde sejmo, sebi obresti od svojega štejmola« (E. Gangl: »Moje obzorje«.)

Jakob Dimnik, blagajnik.

Po sklepu lista.

Tovariši in tovarišice ptujskega okraja, ki se udeležite glavne skupščine v Dubrovniku se opozarjajo, da javijo udeležbo takoj strok, tajniku poverjeništvu UJU v Ljubljani. Članske karte dobi vsak pri svojem šol. vodstvu uverenje za četrtinsko vožnjo pa pri tov. nadučitelju Gorupu v Ptuj. — Predsednik.

— UCITELJE - KNJIŽNICARJE IN ONE, KI SE ZANIMAJO ZA KNJIŽEVNOST opozarjamo, da je Učiteljska tiskarna razposlala vsem šolskim vodstvom svoj najnovejši »KATALOG« vseh slovenskih knjig. Šolski voditelji naj dajo katalog na upogled tudi učitelstvu in naj ga učitelstvo tudi samo zahteva od voditeljev. Učitelje - knjižničarje narodnih knjižnic, katerim katalog pomotoma ni bil odposlan, opozarjamo, naj ga takoj zahtevajo po dopisnici za svojo knjižnico in jim ga tiskarna naknadno brezplačno pošlje. Tudi učitelji, ki si hočejo nakupiti knjig, ga dobe.

Odgovorni urednik: Franc Strukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Globoko potrta naznanjam vsem sorodnikom, tovarišem, tovarišicam in znancem prežalostno vest, da je moj iskreno ljubljani soprog, skrben oče in zvest tovariš

GABRIJEL GRILC

nadučitelj

v pondeljek 11. t. m. v 40. letu svoje starosti nenadoma umrl.

Pogreb predragega pokojnika se vrši v četrtek 14. avg. ob 10. uri dopoldne.

Studenc pri Krškem, 12. avgusta 1924.

Dragica Grilc-Dostalova v imenu otrok in sorodnikov.

NAROČAJTE VSE ŠOLSKE POTREBŠČINE

v

UČITELJSKI TISKARNI IN TVORNICI UČIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA ULICA 6.

TVORNICA UČIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN V LJUBLJANI

priporočja

svojo bogato zalogo nagačenih živali, računal z 20 in 100 kroglicami, šestil, ravnil in trikotov za tablo, risalnih desk iz smrekovine in lipovine, stojal za zemljevide in druge šolske potrebščine.

V zalogi ima tudi steklenice za kuhanje vseh velikosti, epruete, razne cevi, retorte, špiritove svetilke, lesena stojala za eksperimentiranje, tlakomere, aneroide, toplomere, kompase, magnete, leče, svinčnice, zemljevide itd.

Po naročilu izdeluje tudi šolske klopi, table in opremlja šolske sobe najmodernejše in najsolidnejše.

cene konkurenčne.

Postrežba solidna.